

ԲԵՐԻՆՅ ՀԱՅՈՅ ԹԵՄ ԱՇԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՈՐԴԱՐՍԻ ՊԱհՏՈՆԱԹԵՐ (ԼՂ. ՏԱՐԻ)

نشرة مطرانية الأرمن الأرثوذكس

Փետրուար Դ. 2024

ՍՈՒՐԻԱ ԽՍՏԻ ԴԱՏԱՊԱՏԵՔ ԿԱՋԱՅԻ ՎՐԱՅ ԻՄՐԱՅԵԼԵԱՆ ՅԱՐՋԱԿՈՒԽԸ ԴԱՐԵՒՆԵԼՈՒ ՕՐԻՆԱԳԻՒՆԻ ԴԵՄ ԱՄ-Ի «ՎԵԹԾ» ԿԻՐԱՐԿԵԼԸ

Սուրիայի կրտաքին գործոց Նախարարութիւնը հաղորդագրութեամբ խստի դատապատեց ՍԱԿ-ի Ապահովութեան Խորհուրդի նիստին Կազզայի վրայ խրայէլեան յարձակումները դադուցնելու Ազգերի Ներկայացնուց օրինագիծին դեմ ԱՄ-Ի կողմէ «Վեթծ»-ի կիրարկումը՝ շետելով,

SANA
WWW.SANA.SY

որ այսպիսով Միացեալ Նահանգներ կը գորակցի Կազզայի ժողովուրդի ցեղասպանութիւնն ու անոր նկատմամբ անմարդկային ոճիրները շարունակելու խրայէլի ծրագիրին:

Նախարարութիւնը ըսաւ. «Ապահովութեան Խորհուրդը սե եւ ամօթայի դէաքի մը վկան դարձաւ, երբ ԱՄ-Ի Կազզայի վրայ խրայէլեան յարձակումը կասեցնելու օրինագիծին դէմ չորրորդ անգամ ըլլալով «Վեթծ» կիրարկեց, ինչ որ կը վկայէ ԱՄ-Ի կողմէ մարդկային իրաւունքներու անտեսման մասին՝ յանուն խրայէլի աջակցութեան»:

Նախարարութիւնը աւելցուց. «Կազզայի ժողովուրդին դէմ խրայէլեան գիտուրական գործողութիւններն 138 օր ենք, աւելի քան 29.000 պահուստինցի նահատակութենեն ետք, ԱՄ-Ի կրյայտն, թէ ժամանակը յարմար է և նման որոշումի շուրջ քուրակութիւն կատարելու: Ան կը շարունակէ խրայէլի քաղաքական եւ գիտուրական հովանաւոր մնալ, որպէս կը վերջինս իր լորումին հասցնէ Պաղեստինի ժողովուրդը ցեղասպանութեան ենթարկելու իր ծրագիրը»:

Նախարարութիւնը շեշտեց, որ Ապահովութեան Խորհուրդը պարտաւոր է պատասխանատուութիւն կրել Կազզայի ժողովուրդին նկատմամբ խրայէլի ոճիրներն ու ցեղասպանութիւնը կասեցնելու գծով, ինչպէս նաև փրկել Պաղեստինի ժողովուրդին կեանքն ու մարդկային իրաւունքները:

ԱԽ ՔԱՐՏՈՒՄԱՐ. «ՀՅԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՒ ԱՏՐՊԵՅԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՆ ՈՒ ՓՈԽՎԱՐՎԱՊԵՏՏԵՐԸ ՊԻՏԻ ՀԱՆԴԻՊԻՆ»

Հայաստանի ու Ատրպեյանի արտաքին գործոց Նախարարներն ու փոխվարչապետները պիտի հանդիպին, այս մասին լրագրողներու հետ գոյոցի ընթացքին ըսաւ Հայաստանի Հանրապետութեան Ապահովութեան խորհուրդի (Այսուհետեւ՝ ԱԽ) քարտուղար Վրմէն Գրիգորեան:

Ան դիտել տուաւ, որ օրուան, ժամուն եւ տեղին առնչուող մակրամասնութիւնները ցարդ յստակ չեն:

Գրիգորեան ըսաւ, որ խալաղութեան պայմանագրութեան առնչութեամբ Հայաստան ստացած է Ատրպեյանի տարբերակը, որ 4 Յունուարի պատասխանն է:

«Կը շարունակենք աշխատիլ, կը կարծեմ, որ երբ արտաքին գործոց Նախարարների հանդիպին, պիտի քննարկենք խաղաղութեան պայմանագրութիւնը», յայտնեց ան:

Ան քարտուղարը աւելցնելով ըսաւ, որ ցարդ յստակ չէ, թէ Միջոյնեան-Պայրամով հանդիպումը երկո՞ղմ կ'ոլլայ, թէ՝ միջնորդներու մասնակութեամբ:

ՆՍՕՍՍ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՀՐԱՄԵՐՈՎ ԱՊՐԻԼԻՆ ԿԸ ԿԱՅԱՆԱՅ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ՝ ԱՊՐԻԵՅԱՆԻ ԻՐԱԿԱՆԱՅՈՒՅԱՆ ՀԵՂԱՍՊԱՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԸ

«Կիլիկիա Վերլուծական Հարթակ»-ը վերջին երկու շաբթօթաւան ընթացքին յաջորդաբար գումարեց առցանց երկու նիստեր (8-րդ եւ 9-րդ), նախագահութեամբ ՆՍՕՍՍ Կրամ Ա. Վեհափառ Հայուապետին:

Ի հետեւում 19-20 Յունուար 2024-ին Ակմեհիլիասի մէջ կայացած «Կիլիկիա Վերլուծական Հարթակ»-ի խորհրդակցական համահպումներու որոշումներուն, առցանց նիստերուն ընսարկուեցան 24 Ապրիլի նախօրեակին, Մեծի Տան Կիլիկիյ Կաթողիկոսութեան հովանատութեամբ եւ Վեհափառ Հայուապետին նախագահութեամբ, գումարելի գիտաժողովին թեման եւ ընդհանուր ուղղութիւնները:

Հայաստանէն, Արցախն եւ Սփիւրքն շուրջ 25 պատմագետներ, իրաւագետներ եւ քաղաքագետներ պիտի մասնակցին յիշեալ գիտաժողովին, քննելու համար Ատրպեյանի իրականացուցած ցեղասպանութեան ուղղութեամբ միջազգային դատական ատեաններու մօտ Ատրպեյանը պատասխանատուութեան կոչելու ուղիները:

Գիտաժողովին նկատի առնուած են զեկուցումներ, որոնք պիտի արծարծն Արցախի պատկանելիութեան, հակամարտութեան եւլթեան, բանակցային գործընթացին, թուրք եւ ատրպեյանական դաշինքի գործադրան ցեղասպանական շարունակական ցեղասպանութեան, Արցախի դէմ յայտարարուած պատերազմի տարբեր արարենուն, Պաքուի գործադրան հազարական յանագագութիւններուն, Արցախի ժողովուրդի հաւաքական վերադարձի, ինքնորոշման իրաւունքի վերածարժման հնարաւորութիւններուն եւ հոգեւոր պատմաշակութային ժառանգութեան պահպանման նպատակով միջազգային կազմակերպութիւններու ամբողջական թղթածրաններու պատրաստութեան վերաբերող հաղցեր:

Այս ընսարկումները պիտի հունաւորուին այսպէս, որ ծառայեն այսուուան բարյ համապատերին վերաբերող գործընթացները վելութեյու եւ իրաւագաղաքական առումով հայկական կողմին համար գոյութիւն ունեցող դժուարութիւնները յաղահարելու ուղղութեամբ որոշ ուղենիշներ ճշգնելու:

Վեհափառ Հայուապետը վերջին երկու կիստերու ընթացքին յատկապես շեշտեց կարեւորութիւնը նման դժուարին պայմաններու մէջ մասնակիութեան մարդութ համախմբելու եւ համատեղ ընսարկումներով ճանապարհային քարտեզներու գծման փորձերու անհրաժեշտութիւնը:

ԻՇԽԱՆ ՍԱՂԱՁԵԱՆ. «ՀՅԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՄԱՐՄԻՆ ՆԱԽԱՎԱՐՆԵՐՆ ՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՀԱՆԳԻՊՈՒՄՆԵՐՈՒ»

ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի Ներկայացուցիչ, Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի «Հայաստան» խմբացութեան պատգամաւոր իշխան Սաղաձեան կը տեղեկացնէ, որ առկայ մարտահրաւաւերները յաղթահարելու, յառաջիկայ աշխատանքները ծրագրելու, կուսակցութեան գործունեութեան արդիւնաւետութիւնը բարձրացնելու նպատակով ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինը նախաձեռնած է շարք մը հանդիպումներու կրտսակցութեան կոմիտեւթիւններու գրասենեական մէջ:

ԱՏՐԴՅԱՆ

ԿԸ ԶԳՏԻ ԱՄՐԱԳՐԵԼ ԻՐ ՉԵՌ-ՔԲԵՐՈՒՄՆԵՐԸ

Հայաստանի Հանրապետութեան սահմանադրական փոփոխութիւնը Աստվածանի համեմատաբար նոր պահանջն է: Նոր կ'ըսենք, որովհետեւ Հայկական հողերու քանագրաւումն ի վեր Աստվածանի պահանջները չդարդեցան, սկսեալ Հայաստանի Վարչապետին կողմէ Արցախը Աստվածանի մաս ճանաչումն, շարունակուելով դեպի Արցախի գինաթափում, հայաթափում, Հայոց Պատմութեան դասագիրքերու փոփոխութիւն, հասելով մինչեւ ականապատուած տարածներու քարտեզներու շարունակուող պահանջ, իսկ վերջապես Հայաստանի Սահմանադրութեան փոփոխութեան պահանջ:

Աղոթելանական լրատուամիջոցներու մէջ լոյս տեսած երկիր քաղաքական հեմքերու վերջին շաբաթներու ուղերձները յստակօրէն կը շետեին, որ Հայաստան խաղաղութեան հասնելու համար պետք է փոխէ իր սահմանադրութիւնը:

Աստվածական մտավախութիւն ունի, որ Հայաստանի ապագայ իշխանութիւնները կարելիութիւն կրնան ունենալ սահմանադրականօրեն անվաեր համարելու Աստվածանի Եւ Հայաստանի միջեւ կնքելի այսպէս կոչուած «խաղաղութեան պայմանագրութիւն»-ը՝ քանի որ սահմանադրութեան մէջ գոյութիւն ունի անկախութեան հռչակագիր, ուր ամրագրուած կը մնան հայ ժողովուրդի ազգային ինձերը, Ներառեալ Արցահի հայկականութեան պահպանումը։ Ենտեւարար ալ ապագայ հարցերը, Արցահի Վերագատագրման Նկրտումները բացառու եւ Աստվածանի Արցահի բռնագրաւումն ու հայաթափումը վերջնականացնելու համար՝ Աստվածան այս անգամ կը պահանջէ Հայաստանի սահմանադրութեան փոփոխութիւնը, թէկուզ միջամտած ըլլալով Հայաստանի Ներքին հարցերուն։

Ալորպեճանի այս քայլը համազօր է Հայաստանի քաղաքական ու գիտուրական պաշարման, որովհետեւ նման պայմաններ պարտադրելով Հայաստանին, ան ոչ միայն կը միջամտէ Հայաստանի ներքին քաղաքական կեանքին, այլև այստեղ նոր իրողութիւններ կը ջանայ ստեղծել. Իրողութիւններ, որոնց լոյսին տակ Հայաստան վերջնականացնեն պատմութեան աղբամանին մէջ կը շարուէ արցախեան պայքարի երեսուն տարիններու ձեռքբերումները, Արցախի ինքնորոշման միշագայնօրէն ամրագրուած իրաւունքը, իր գաւակներուն արձանագրած հերոսական Եշերը եւ կը հաստատէ Ալորպեճանի տեսակետը Արցախի ու Հայաստանի տարածքներու հասցեագրման գծով:

Արդյունաբանական գործընթացների մեջ պատճենահանությունը կազմում է առաջնահանությունը:

Հայաստան փորձելով հշեցնել իր նշանողերը, իր որոշումները նոյնացնելով միջազգային հակոռաքան Արցախը ուրացող որոշումներուն հետ, ինչպիսի՞ առաւելութիւններ ստացաւ: Պատերազմն ետք ստորագրուած 9 Նոյեմբերի համաձայնագիրն անգամ միակողմանի գիշումներու փաստաթուղթի մը Վերածուեցաւ ու Ատրպեճան իր պարտադրութիւններուն մեծամասնութիւնը ոչ միայն չկատարեց, այլև կըրկին դիմեց հազմական միջոցներով գետնի վրայ կացութիւններ փոխելու:

Նոյն Ատրաբեյճանը թևականաբար պիտի չսահմանափակէ իր պահանջները, նոյնիվ սահմանադրութեան փոփոխութեամբ, որովհետեւ պիտիյաջողի իր պահանջներուն հեզասահ ընթացքը ապահովէլ, ապա նոր պահանջներու շարք մը երեւան հանել, որ կրնայ Հայոց պատմութեան աղաւաղումը, պետական խորհրդանշիներու փոփոխութիւնը կամ սահմանագատման ատրաբեյճանական օրենքներու պարտադրումը ըլլալ:

Ատրապեյճանի կարծիքով Հայաստան պէտք է շնչէ Վերջին երեսուն տարուան իր պատմութիւնը, որպէսզի կարելի ըլլայ ոչ թէ Միայն ամրագրել Ատրապեյճանի ձեռքբերումները, այլէ սերունդներու յիշողութենեն շնչել Արցահի հայեցի դիմագիծն ու անոր ժողովուրդի պայքարին ողջ պատմութիւնը, դասագիրքերէն անգամ շնչել Հայաստանի պատմական հարստութիւններու, արմատներու առևշտող բոլոր վկայութիւնները ու Հայաստանն ու հայութիւնը Վերածել անդիմագիծ պետութեան ու հաւաքականութեան:

Այդ հ՞ր երկիրն է, սակայն, որ խաղաղութեան խաքուսիկ պայմանագրութեան մը քողին տակ, շարունակաբար զիշելով պաշտպանուած է հակառակորդին ախորժակերեւն:

Տարածաշրջանին մԵզ արձանագրուած վերջին տարիներու զարգացումները վկայեցին ու կը շարունակեն վկայել, որ արժանապատի խաղաղութիւնը կարելի կը դառնայ միայն ուժերու հաւասարակշռութեան հաստատումն, դաշնակիցներու հետ ամուր յարաբերութիւններու մշակումով, իսկ միակողմանի զիշումները կընան շատ աւելի տկարացնել Հայաստանի պաշտպանուածութեան խարիսխները:

-Չորեքշաբթի, 21 Փետրուար 2023-ի առաւտեան ժամը 9:40-ին հսկայէլ օդային յարձակումով Մը հրթիռակոծեց Դամասկոսի Զաֆար Սուլէ թաղամասը:

Իսրայէլ Կոլանէն բազմաթիւ հրթիռներ արձակեց Զաֆար Սուսէի ուղղութեամբ, թիրախ դարձնելով ընակարանային շնոր մը:

Իսրայէլեան գրոհին հնտեւակով Երկու քաղաքացինահատակութեաւ, Երեք Վիրաւորներ արձանագրութեան, շԵնքը, ինչպէս նաեւ անոր յարակից շԵնքերը Նիւթական վնասներու ենթարկութեաւ:

-«Տամ Փրես» հաղորդեց, որ սուրբական քանակը իտլիայի հարաւային արուարձանի ճապալ Ազգառուիէ շրջանին մէջ «Ճապիաթ Նուսրա»-ի զինեալ ահարքէսական իմբաւորման շարորեղ թիրախաւորեց:

Հրացանի աղբիւրը «Տամ Փուես»-ին հաղորդեց, որ սուրբիական բանակը թնդանօթելերով հրթիռակրծեց շրջանին մեջ կայք հաստատած լիշեալ ահարեւէցական խմբաւորման համախմբման կեղրոնները, որուն հետեւանքով աւելի քան 30 ահարեւէկիչ սպասուեցաւ:

Ի տ լ ի պ ի հ ա ր ա ւ ա յ ի ն արուարձանեն աղթիւմ մը հաղորդէց, որ սուրիական բանակը հրթիռակոծէց և ասել «Թահրիր Աշխամ» գիլեալ ահարեկչական խմբաւորման «Ֆարհալ-Մուտաֆին» անուան ռազմական գործողութիւններու գրասենեակը: Հրթիռակոծման հետեւանքով ահարեկիւներ սպանուեցան:

-Պահտատի մԵզ մԵկնարկը կատարուեցաւ սուրիական-իրաքեան միացեալ յանձնախուվիքի աշխատանքներուն 12-րդ շրջանին, և ախագահութեամբ Սուրիոյ տնտեսութեան եւ արտաքին առեւտուրի և ախարար դոկտ. Մուհամետ Սամէր Խալիլի եւ իրաքի առեւտուրի և ախարար Ասիդ Տահուտ Ղրէրիի:

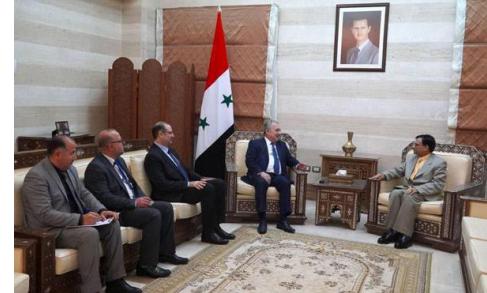

Իրաքի հետ առևտրական յարաբերութեան զարգացումն ու արտածման եւ ներածման աշխուժացումը:

Նախարարը շնորհակալութիւն յայտնեց Իրաքի կառավարութեան եւ ժողովուրդին՝ 2023-ին Սուլիման ցլցած Երկրաշարժեն տուժածներուն օգնութեան ձեռք Երկարելու իրենց ճիգին եւ մարդկային կեցուածքին համար:

-Սուրին Վաշինգտոն Հայության Ազգային Դամակարակի մեջ Հնդկաստանի դեսպան Իրշատ Ահմետի հետ խորհրդակցեցաւ Երկու Երկիրներու տարրեր ոլորտներու առնչուող գործակցութեան զարգացման շուրջ, Մեկնելով Սուրին եւ Հնդկաստանի պատմական յարաբերութենքն եւ համաշխարհային զանազան հարցերու Նկատմամբ նոյնանման մօտեցումներէն:

Վարչապետ Վիրնուս շեշտեց սուրբիական կառավարութեան նախանձախնդրութիւնը Երկու Երկիրներուն գործակցութեան մակարդակը բարձրացնելու, յատկապես բարձրագոյն կրթութեան, գիտարուեստական տեղեկութիւններու, գիւղատնտեսական, առեւտրական փոխանակումներու եւ այլ ոլորտներու մէջ:

Կարշապետը Երախտագիտութիւն յայտնեց նաեւ Հնդկատանի կառավարութեան եւ ժողովուրդին՝ ահաբեկչութեան դեմ Սուրեհի մղած պատերազմին մէջ իրենց նեցուկ կանգնելուն, ինչպէս նաեւ Սուրեհան ցացած երկրաշարժն վսասուածներուն մարդասիրական օգնութիւն տրամադրելուն համար:

Իր կարգին Հնդկաստանի դեսպանը յայտնեց, որ Հնդկաստան բարձր կը գնահատէ Սուրիհական-հնդկական պատմական յարաբերութիւնը: Աև Վերահաստատեց Հնդկաստանի կայուն դիրքորոշումը Սուրիհոյ տագնապին գծով, յայտնելով Հնդկաստանի պատրաստակամութիւնը հնդկական համալսարաններուն մէջ Սուրիհացի աշակերտներուն ուսումնական արիթմետիկ բազմացնելու, առողջապահութեան հատուածք քաղցկեղի յասուկ դեղերով օժտելու Եւ 2023-ին Սուրիհան ցնած երկրաշրժին տուժածներուն օգնութեան մէրու լրացնարու մը շաբաթնակիւր:

Հանդիպումին ներկայ գտնութեաւ Սուրբի կառավարութեան ընդհանուր քարտուղար դուքս Զայսի Սուրբ Առաքելոց կողմէն:

**ԹԵՂՐԱՆԻ ՄԵԶ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵԺԱՄ «ՀԱՅ ԴԱՏԸ ԱՅՍՈՐ»
15-ՐԴ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ**

«ԱԼԻՔ», Կ. Դ. - Արցախի հիմնահարցն ու կորուստը, Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակը, Հայաստան-Սփյուռք յարաբերութիւնները, տարածաշրջանային իրավիճակը եւ այն ամեն մտահոգութիւններն ու ապագայ կարելի զարդացումներն ու մեր ընելիքները այս նիւթերն են, որոնք ընսարկուեցան «Հայ Դատը Այսօր» 15-րդ խորհրդաժողովին ընթացքին:

Թեհրանի Հայ Դատի Յանձնախումբին նախաձեռնութեամբ՝ 15 եւ 16 Փետրուարին, Հայ Հասարակական Միութեան (Հայ ակումբ) սրահին մէջ կազմակերպուած էր «Հայ Դատը Այսօր» 15-րդ խորհրդաժողովը՝ Հայաստանէն, Արցախի հրակորուած հիւրերու եւ իրանահայ երեք թեմերու ներկայացուցիչներու ու ազգային մարմիններու մասնակցութեամբ:

15-րդ խորհրդաժողովի խորագիրն էր «Արցախի Կորուստ, Համազգային ճգնաժամ». Գոյապայքար ՀՀ Պետականութեան եւ հնքիշխանութեան Պահպանման համար»:

Խորհրդաժողովը կը նախագահին՝ Սոֆի Չաղարպետեան, Արամ Շահնազարեան եւ Գեղրդ Ղուկասեան:

**ԱՐՁԱԽԻ ԱՌԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ. «ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ
ՀԱՐՃ ԼՈՒԾՈՒՄ ՉԵ, ԱՐՁԱԽԻ ՀԱՅԱՇԽՈՒՄ,
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԲՐՆԱՇԽՈՒՄ ՉԻ ԿՐՆԱՐ ՎԵՐԱՑՆԵԼ
ԻՆՔՆՈՐՈՇՄԱՆ ԱՆՔԿՏԵԼԻ ԻՐԱՒՈՒՔԸ»**

Արցախի Ազգային ժողովի ղեկավար կազմը հանդիպած է Արցախի Հարցերու Յանձնախումբի համակարգութիւնի հետ: Այս մասին կը տեղեկացնեն Արցախի Ազգային ժողովը:

«19 Փետրուարին, Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալը, նախագահի պարտականութիւնները կատարող Գագիկ Բաղուց եւ իսլրակցութիւններու ղեկավարներին պահպանութեան է հիմնարար այլ իրաւումներու պաշտպանութեան նպատակին կոչուած յանձնախումբի համակարգող Կարդան Օսկանեանին հետ:

Հանդիպումին մասնակիցները շեշտած են, որ Լեռնային Դարաբաղի հիմնախնդիրը լուծուած չէ, որ Արցախի հայաթափումը եւ ժամանակաւոր քանազաթումը չի կրնար վերացնել Արցախի ժողովուրդի իմբուրդան անքաղցի իրաւումը, սեփական հազարամետ քաղաքանին մէջ անվտանգ եւ ապահով ապրելու քանական պահանջը, որ ամրագրուած է միջազգային իրաւումի ծեւաչափերով:

Ընևարկուած են այն քայլերը, որոնք անհրաժեշտ են միջազգային հիմնաւոր երաշխիքներու ստեղծելու անվտանգ ու իրաւական դրոյթներով ամրագրուած միջավայր՝ արցախահայութեան հայրենադարձման եւ անվտանգ ու ապահով կենսագործունեութեան իրականացման համար՝ բացառելով ֆիզիքական գոյութեան ու ինքնութեան սպառնալիքները: Կարեւոր համարուած է այդ ուղղութեամբ համահայկական կառուցներու եւ անհատներու ջակերտու նպատակառուղուած եւ թիրախային համադրումը:

Անթուղիատեղի կը համարուի արցախահայութեան հայրենադարձման հարցի շահարկումի եւ չարաշահումի որեւէ դրսեւորում»:

**ԱՏՐՊԵՅԱՆՆԵՐԸ ԶԱԳՈՒՄԱԲԱՐ ԿԸ ԹԱԱՆԵՑ
ՍՏՓԱՆԱԿԵՐԸ**

Oragir.News-ին յայտնի դարձած է, որ քոնագրաւուած Արցախի գիւղերուն եւ քաղաքներուն մէջ ատրպեյճանցիները մէծ խումբերով զբաղեցնուած են արցախահայերուն տուները, վարչական եւ այլ շենքեր թալանելով:

Արցախիներու գոյքի կողոպուտը սկսած էր տակաւին անցեալ տարուան աւարտին, մինչեւ ատրպեյճանական իշխանութիւններու կողմէն 8 Նոյեմբերին Ստեփանակերտի մէջ գորահանելէի կազմակերպումը: Տուեալ սահմանակարգութեան նախապատրաստութեան ընթացքին Ստեփանակերտի մէջ գտնուող մեծաքանակ ատրպեյճանական խումբեր, ի հարկէ,

ինքնագործունեութեամբ չեն զբաղած. Նման հրահանգը անոնք ստացած են «գիւղուրական բանտեն», քանի որ Ալիք ընտանեօք հանդերձ եկած է Ստեփանակերտ, ուստի քաղաքի պատշաճ տեսքը գունէ առերեւոյթ պիտի պահպանուած թուլու:

Զօրահանեսէն ետք, ատրպեյճանական թալանի խումբերը սկսած են ալ աւելի կայրենաբար գործել. ալուսք բեռնատարերով մտած են ըսակելի թաղամասեր, մեքենաները կանգնեցնուած են շենքերու բակերուն մէջ, մտած են քսակարաններ, այնտեղ եղած գոյքը պատուհաններէն նետելով՝ բեցուցած եւ անվիշապէս հեռացած են՝ վերադառնալու եւ նոյն գործողութիւնը կրկին ու կրկին իրականացնելու մտադրութեամբ:

Աղբիրին տեղեկութիւններով, քոնագրաւուի առաջին շաբաթաթիւնը Ստեփանակերտի որոշ թաղամասերու տուներ նաեւ հրկիզուած են:

Ատրպեյճանական մամուլը իր հերթին մշտապէս կը տարածէ տեսանիւթեր, որոնց միջոցով կը յայտնէ, թէ իբր Ստեփանակերտի տուններուն մէջ յայտնաբերուած են մէծաքանակ գէնք եւ գինամթերք: Սա հերթական տեղեկատուական հնարքն է, որ կարելի կը դարձնէ խուզարկութեան անուան տակ Ներթափակացել քսակիշներու տուներ եւ այստեղն հանել արժեքաւոր գոյքը:

Այս թալանը կը փորձէ ինչ-որ ձեւով կասեցնել Արցախի մէջ գըտնուող ռուսական օգոախումբը. անոր շնորհի՝ աւերուածութեան առայժմ կարելի եղած է զերծ պահել շարք միջուշածաներ, ինչպէս, օրինակ, Արցախի խորհրդանիշ «Մենք ենք, Մեր Սարերը» կոթողը: Միև կողմէն, ինչպէս օրերս յայտնի դարձաւ, ատրպեյճանցիներու կողմէն քանդուած յուշարձաններու ցանքը համալրած է Յաղթանակի հրապարակին վրայ՝ «Թղթեւոյի մէջ» տեղակայուած Ծովակալ հսաքովի կիսանդրին:

Տիգրան Աթանասէան

**ՀԱՅԻ ԱՌԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆ ԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՄԵԶ ԱՐՏԱՅՈՒՆԻԱԾ ՄԵՐ ՏԱՐՍԵԱՅԻՆ
ԱՄՓՈՂՋԱԿԱՆ ԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳԵՐԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՆԿԱՏՄԱՐ ՅԱԿԱՆ ՈՒԹԻՄՆԵՐԸ ՊԵՏՔ Է ՎԵՐՅՈՒԻՆ**

Ատրպեյճանական կողմէն անգամ մը եւս Հայաստանն էր պահանջէ փոխել սահմանադրութիւնը: Այս անգամ այդ պահանջը ներկայացնուած է Ատրպեյճանի կրտսերին գործոց Նախարարութեան բանքեր Այհան Հաճիգատի բերուն:

Ատրպեյճանի պետական ԱՓԱ լրատու գործակալութեան համաձայն, Հաճիգատի յայտնաբերուած է՝ «Հայաստանի Սահմանադրութեան եւ օրէնսդրական կաստառաթիւդերուն արտացոլուած մէր տարածքային ամրողականութեան եւ գերիշխանութեան նկատմամբ յաւակնութիւնները պէտք է վեցուին»:

«Հայկական կողմէն պէտք է հասկնայ, որ շղանին մէջ խաղաղութեան եւ կայունութեան ապահովման ճամբարն կ'անցնի դրացի երկիրներուն հետ յարաբերութիւններու հաստատման մէջն տարածքային ամրողականութեան եւ գերիշխանութեան անուանը կ'առաջնային դրսեւորում»:

ԿԵՐԱՎԱՅՐԸ ՀԻՄԱ ՇՈԼՑՆ Է...

U. Uwhutn̄taw̄

Ու պատահեցաւ, որ Նիկոլ Փաշինեան ու Իլիամ Ալիեր Միւնիսի գըտ-նուին այսպէս կոչուած՝ ապահովութեան ոչ-պաշտօնական խորհրդաժողովի մը առիթով եւ յանկարծ, հիւրընկալ երկրին վարչապետը՝ Օլաֆ Շուց, (Surprise!) նախաձեռնութեան մը դիմեց եւ ըսաւ. «Ֆրեժնոր (ընկերներ), եկէք, քանի հու էք, առիթը մի՞ կորսւցնէք, երեքով նստինք, քանակցինք, տեսնենք, թէ ճեր այս սա անհասանելի համաձայնութիւնը իշկալէն կարելի է հասանելի դարձնել»: Յետոյ ալ զանոնք տարու սենեակ մը, ուր եռան-կիւնաձեւ դասաւորումով սեղաններ տեղադրուած էին (ականջը խօսի կամ կստուած հոգին լուսաւորէ հարաւային Լիբանանի սահմանին, շուրջ 40 տա-րի առաջ տեղի ունեցած «Եռակողմանի քանակցութիւններ»-ու մասնակից-ներուն)... Մնացեալ ծանօթ է լրատու աղքիւներուն հաղորդումներէն:

Քիչ Մը Երգիծական էր Վերի մուտքը, սակայն մարդու ինչպէս կրնայ ետ կանգնի ինդալէ, երբ օր-ցերեկով կը փորձեն... քթիդ ինդալ եւ հաւատացնել, որ սա նախապատրաստուած քան չէր, պարզապէս կըքահայր Շոլցի ակնքարթային քարի կամեցողութեան արդիւկը էր: Նախօրօք, Երեւանի պաշտօնական աղքիւրսերը նման հանդիպում չէին նախատեսած, իսկ «ռեւանշիստ» ընդիմադիրները կասկածով յայտնած էին, որ նման հանդիպում կրնայ տեղի ունենալ:

Հանդիպումը ետք ալ, այլանդակ գաղտնապահութեան վարագոյրը պահպանութցաւ պաշտօնապէս։ Միայն բանի մո բառ՝ թնարկուած հար-

ցերուն մասին, մինչեւ իսկ ժլատ տեղեկութիւններ, թէ Փաշինեան եւ Ալիեւ առանձին հանդիպում ունեցած են կամ չեն ունեցած՝ եռանկին դասաւորումիվ սեղաններէն Շոլցի հեռանալը եւոք: Սակայն չաճապարենք, քանի մը ժամեն կամ քանի մը օրէն ըստ բաւականին կը բացայատուին որոշ մանրամասնութիւններ, եւ ի յայտ կու գայ (դարձեալ), որ իշխանութեան ձախաւերութիւնները քննադատողները ճիշդ նախատեսութիւններ կատարած էին, երբ կ'ըստին, թէ Փաշինեան եւ իր խումբը ամենայն հաւատար-մութեամբ յառաջ կը սուրայ ալիեւեան պահանջներուն առջեւ զիջումի իր ճամբուն մեց:

Միւնիխեան հանդիպումը բացայայտեց քանի մը իրականութիւն (բացայայտել-ուն մէջ կայ անծանօթ բան մը լոյսին բերելու իմաստը, որ այս պարագային այդքան ալ ճիշդ չէ): Նախ այն, որ Փաշիխեան եւ իր «զօրախումբը» հաւատարիմ են ինքնազլուին քայլեր առևելու Եւ զանոնց հանրութենեն գաղտնի պահելու ըլթացքին: ՉԵ՞ որ վերջերս յիշորտածքով յայտարարած էր, թէ ինք է որոշողը, թէ ի՞նչ բան գաղտնի է, ի՞նչը՝ ոչ: Իսկ եթէ յիշորութեան տուպարակը պետքնը, մեր ականչին պիտի ինչէ միևն յիշորտանքը, թէ ինք կը բանակցի այնպէս՝ ինչպէս որ կ'ուզէ: ՉԵ՞ որ «ժողովուրդը իրեն մանտաթ տուած է», չԵ՞ որ ինք կը բանակցի «զռոյական կէտէ»: Ո՞վ իրաւուս ունի, կը յանդակի՞ հաշիւ պահանջելու իրմէ... Այլ բացայայտում մըն ալ այն էր, որ Ալիետի մասին իր վերջին (քիչ թէ շատ արդարացի եւ ճշմարիտ) մեղադրական յայտարարութիւնները ո՞չ մէկ արժեք ունին, որովհետեւ ահա, ականչները կախ՝ Միւնիխ վագեց, երբ իր պոստը իրահանգեցին՝ «Հի՞ն եկուր եւ բանակցէ»: Ո՞ր մասցին այն խօսքերը, թէ Ատրպեյճան խաղաղութիւնը կը խափանէ, Յայաստակի վրայ յարձակելու կը պարտաստուի, անիիմ մեղադրանքներ կ'արձակէ հայկական պաշտպանական ուժերուն դէմ եւ այլն: Միւնիխի մէջ Կողջին նստած՝ Միրզոյեան անունով ուսապարկն ալ ծայնակցած էր մեղադրանքներուն: Այլ բոլորը, իմաս յստակ են՝ կատարուած էին ՆԵՐՁԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄԻ համար, մինչդեռ անդին, ահաւասիկ բացայայտ կը դառնայ, որ գիշումի ուղին կը շարունակուի մերակորորդուած համարու:

Կառը արդեօք պիտի փորձե՞ն մեզ համոզել, թէ Փաշինեան Ալիեկ պարտադրե է բանակցութեան Վերադարձնալու, ճնշում բանեցուցեր է Ծոլցի միջոցով։ ՉԵ՞ որ Ալիեկ կրկին ու կրկին հեռու մնացած էր բանակցային սեղաններէ, որոնք սարքուած էին իր քարիւղին կարօտեալներուն կողմէ...։ Պիտի ըստի՞, որ Փաշինեան Պլիսքընի գանգատ ներկայացուց «չար Ալիեւ»-ին մասին։ Կամ պիտի նկատուի՞, որ Ալիեկ մեկ այլ փափաքն ալ իրականացած է, Ֆրանսան հեռացնելով այսպէս կոչուած՝ բանակցութիւններու շրջանակէն։

Ինչո՞ւ այս մտավախութիւնը, թէ Միւնիխը նոր հանգրուան մըն է զիշտումներու իրերայաջորդ փուլերու ճամբուն վրայ: Ինչպես նշեցիք թիզ առաջ, շուտով մանրամասնութիւններ կը յստականան ուղղակի կամ անուղղակի ծեւերով: Իսկ մտավախութիւնները բոլորովին ասիհման չեն, կը բաւէ, որ արագ ակսարկ մընետենք Վերջին շարաթեթու եղելոյթներուն վրայ:

Թուենք մեկ քանին:

Միւսիիխ մեջ գաղտնօրէն պատրաստուած այս հանդիպումը յաջորդեց Ալիեւի վերջնտրութեան եւ առանց բառերը ծամծելով՝ Հայաստանին ուղղուած նորագոյն սպառանալի պահանչերուն, որուց ընկերացան գործնական յարձակումներ եւ մեղադրանքներու տարափ: Յերիփը արդէն իսկ Արցախը վերջնականապէս կուլ տուած կը դաւանի, կը մերժէ «Միջնորդներու» Ներկայութեան բանակցի, եւ ահա, շաղակրաստութիւն մը ծայր կու տայ, թէ Շուց «Նախաձեռնո՞ղ» էր թէ՝ «Միջնորդ», իսկ ազերիական կողմը չ'ուզեր Միջնորդ բառը լսել: Դիմական պահանջը՝ Հայաստանի հիմնական օրէնքներուն, այսինքն՝ Սահմանադրութեան վերախմբագրումի «դեղատոմն» էր, առանց որուն՝ «հաղաղութիւն մի՛ երազէք», բացագանչց քարիւղատէրը քանի մը օր առաջ, իր երդման արարողութեան պահուն: Քանի մը տարուան «հնութիւն» ունեցող այս պահանջն կրկնութեան նախօրեակին, Փաշինեան քանի մը շաբաթ առաջ հրապարակ նետեց «Նոր սահմանադրութեան մը պէտք ունիկը»-ը, որուն ընկերացան Զինանշանին եւ այլ խորհրդանշիչներուն՝ հայութեան ազգային դիմագիծին ու եռլթեան, անսակարեկի պահանչերուն հետ կապ ունեցող խորհրդանշիչներուն «Վերախմբագրման» առաջարկները: Միջանկեալ, Փաշինեան անուղղակիորէն բացայատ դարձուց, որ Ալիեւի մեկ այլ պահանչին ալ պատրաստ է ընթացք տալու եւ ընդդիմադիր երեսփոխանները գրկելու բանակցութեան թզդթաճրաններուն ծանօթանալու ԻՐԱԿՈՒԾԵՆ (այլևս արտաքին գործոց նախարարութեան դրսերը փակ պիտի պահէ եղեր): Ինչո՞ւ, որովհետեւ Պաքու դժգոհն է, որ «ռեւանշիստ» ընդդիմադիրները ժողովուրդը իրազեկ կը դարձնեն, որ Ասրպեճան Հայաստանի ներկայացուցած էնոր (Եւ անվերջանալի) պահանչներ, կը միտի պարտադրել նոր գիշումներ (հոյ, բանակային կարգ ու սարք եւ մասամբ նորին): Այլ խօսքով, ինչ որ տեղի կ'ունենայ երեւան-Պաքու բանակցութիւններուն ու հաղորդակցութիւններուն ճամբով, պէտք է պահել գաղտնի, լուսարձակներէ հեռու, ոչ ընդդիմադիրները եւ ոչ ալ ժողովուրդը պէտք է իմանայ, որ իշխանաւորները սահմանային քանի՞ գոտի պիտի յանձնեն Ասրպեճանին՝ փոխարէնը միայն... օդ ստանալով (Վաղը շնէւն ալ կրնայ արգիլուի): Ալշուշտ մոռցուած է այն, որ «մանտաթ» աւոր խոստացած էր ոյիս թաքցել ժողովուրդն: Ֆի՛...

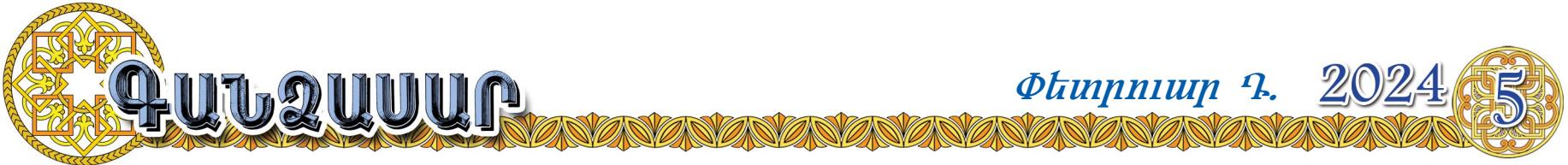
Մինչիսի հանդիպումը յայտնապես նախերգանքը պիտի ըլլայ նաեւ Երեւան-Դաքու երկզողմանի՞ բանակցութիւններու ուղիին, որուն մասին կրկին ու կրկին պահանջ դրուած է Ալիեւի կողմէ (մարդը քանից յայտարարեց. մեր գործին Մի՞ խառնւիք: Մենք հարցերը լուծած ենք եւ այսի լուծեսը... ուժի ճամրով, Փաշինեան ու ընդհանրապես հայկական կողմը ընդունի կամ ոչ): Տեսանք, որ Շուշի ներկայութիւնը քեմադրութեան համագօր էր, հսկ Երոպական Խորհրդուն ու Միացեալ Նահանգներ ծափողունեցին «խաղաղութեան հետապնդումը Վերսկսելու» այս քայլը: Ո՞չ որ հարց կու տայ, թէ խաղաղութեան աղաւին ո՞ր խոհանոցին մէջ տապկուած է՝ ազերիական իրերայաջորդ ոճիրներուն եւ անոնց հանդէա Երեւանի ձեռնածալ-կամակատար մևալուն, Արեւմուտքին ու Արեւելքին կոյր ձեւանալուն ապահովով:

Հին պոլսեցիներ պիտի ըստին. «Իցի՞ւթէ այս մտավախութիւնները չարդարանան», սակայն վերջին տարիներու դաժան իրականութիւնները մեզի ցոյց տուած են, որ ամենեն աներեւակայելի նահանջներն իսկ Մարմարուածառած են քայլ առ քայլ. փոր առ փոր»:

...Ապենան ուշագրաւ կետերէն մէկն ալ այն է, որ Հայաստան կը պատրաստոի Նշելու (չըսինք՝ տօներու) Աղցախեան Շարժումին 36-րդ տարեդարձը։ Այս փուլին, կորսնցուցած ենք Արցախը, իշխանաւորները ճիզ կ'ընեն մոռացութեան մատնելու մէր արձանագրած սուլ նուաճումները, խեղաթիւնելու մօտիկ անցեալի հրականութիւնները, յայտարարելով, որ 2016-ի ճակատամարտին պարտուցակը եւ այլն։ Օդը կու գա՞յ, եւ կ'ըսէ՞ն, որ Սարդարապատի մէջ ալ պարտուցակը, Հայաստանի Հանրապետութիւնը երբեք ծնունդ չէ առած «անձեւ քառո»-ի մէջէն եւ անկէ ո՞չ մէկ ժառանգութիւն, աւանդ հասած է մեզի, որովհետեւ «Հայաստանի պամութիւն»-ը (եւ ո՞չ թէ Հայոց Պատմութիւնը) սկսաւ «Թաւշեան յԵղափոխութեամբ»։ Առենին համայնավարներն ալ պատմութեան խեղեալ վերախըմբագրումի այսպիսի ցնդաբանութիւններ տարածեցին եւ հաւատացող-հերոսութեամ։

Երեկ, այսօր եւ վաղն ալ, կրկին ու կրկին պիտի հնչեն ճշմարտութիւն-ները, թէ՝ այս իշխանութեան օրով, Յայաստան գնաց ու կ'երթայ կորուս-տէ կորուստ, վազքը պիտի շարունակուի՝ այսքան ատեն որ ուսապարկա-տէին ու «պարկեր»-ը կը մասն իշխանութեան դեկին: Ամէն օր ժողովուրդին աջին փոշի նետելու նոր գիտեր ալ կ'ըլլան եւ առատ վիճանիւթ կը տրա-վարուի և անբանի ու ուսապարկան հրամանավերու:

սահման սահմուխու ու քաղաքական շրջանագերին...
Պետք է ԱՀՅԱՊՄՇ վերջ տալ ինքնախաբեութեան մոլուցքին, թէ՝ մեր կորուստներուն ամբողջ պատասխանատուութեինը կ'իյնայ «նախակիններուն» վիզին («Նոր»-Երուն 6-րդ տարիին ալ պիտի գլորեսք շուտով): Պետք է կասեցնել սուտերու օրորոցին ճօճումը: Խեկ ամենեն կարեւոր ճշմարտութիւնը՝ հայրենիքին ու ազգին փրկութեան նախանձախնդիր բոլոր ուժերը կոչուած են օր առաջ միացնելու ձեռքերը, որպէսզի ճամբայ հանեն ՓՌԿՈՒԹԵԱՎ Եղան:

«ՀԱԼԵՊԻ ՈՂՔԵՐԳՈՒԹԻՒՆ».... ՍՓԻՌՈՋԱՎԱՅՈՒԹԵԱՆ ԳՈՅԱՏԵՒՈՒԾ (SUSTAINABILITY) Ժ. ԽԵՆԻՑ

ΦηρΦ Σηρ Σωτέρ

Յիշարժան Հրատարակութիւններու համարօս ակնարկ

Հալեպահայ արժանաւոր գրագէտներ, քաջածանօթ Մտաւորական-ներ, հայ մամուլի յանձնառու հրապարակագիրներ ինչպէս պիտի չարտայայտուեին ու չարձագանգեին Սուրբոյ Եւ մանաւանդ Հալեպի տագնապին մասին ականատեսի իրենց Վկայութիւնները, փորձառութիւնը։ Յրատարակուած գիրքերը, գեղարուեստական՝ արձակ թէ չափածոյ գրականաշունչ յատկութեամբ ո՞չ միայն գրող անհատին զգացումները, այլև միտքն ու հոգին շրիբող սրտագեղ պարուսակութեամբ հրատարակութիւններ են, աղետահար հալեպահայ հաւաքականութեան խոցահար ալեկոծութիւնները։

Կարելի է հրատարակուած հյաերեն գիրքը որ հրապարակումի ժամանակագրական յաջորդականութեամբ համեստ ծաղկացաղ մը վերիշել՝

Այսպիսի գրող, հրապարակախոս, արձակագիր, հասարակական գործիչ, այժմ ողբացեալ թիշկ' Թորոս Թորանեանի «Խառնակ Օրեր Հալեպի Մէջ» գիրը, որ գրուած է երբ տագևապը դադրած չեր, գոյամարտի այս օրագրութիւնը հրատարակուած է 2013 թուին։ Գիրը ամբողջութեամբ կարելի է կարդալ կցուած կապի վրայ¹:

Վերջերս հեղինակը օգտարեր եւ օրինակելի տեղադրում մը կատարած են իր գիրքին ելեկտրոնային տարբերակը տեղադրելով իր դիմատետրի էջին պայ:

Դեղինակի մը համար հոգեթով խանդադատանք է, երբ իր գիրքը, յօդուածը հասանելի է մեծ թիւով ընթերցողներու: Այս տեղադրումով կը խթանէ անոնց հետաքրքրութիւնը, զանոնք կը խրախուսէ ընթերցանութեան:

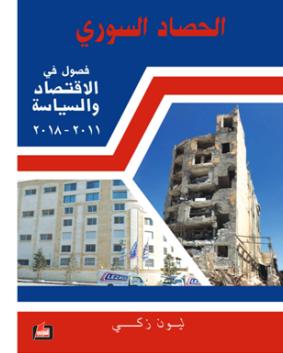
Գ) 2016 թուականին, լոյս կը տեսնէ հալեպահայ գրող, բանասէր Մարիամ Պեղմիկեան-Ղազարեանի Հայոց Յեղասպանութեան 100 ամեակին նուիրուած «Բողրջող Անմոռուկըեր» գիրը, որ արժանացած է «Հրանդ Եւ Մասուշակ Սիմոնեան» մրցանակին: Գիրը կը Ներկայացնէ տագնապի տարիներուն հեղինակի անձնական ապրումներու լոյսին տակ գրի առնուած սուրբիայ գաղութի ապրած հոգեկան վերիպայրումները, ուր տեղ-տեղ ալ՝ յուշագրութիւն մը: Եթինակար քաջարի համարձակութեամբ մը Սուրբիոյ դեարենո դիտարկած է որպէս շարունակուող գենասպանութիւն:

Դ) Առանձնայատուկ է հայեպահի հանրածանօթ մտաւորական, գիրքերու վաստակաշտ հեղինակ կրթական մշակ Յակոբ Միքայելեանի հրատարակած Երկու վերևագիրները: 1) Սուրբիական պատերազմի հենքին վրայի հիմունած պատմուածքներու, ակնարկներու եւ Նշանակուածոյ՝ «Գարուն եր...» վերևագիր գիրքը, որ արժանացած է «Ոչըրտ եւ Թիւա Գարունա» հրատարակչական հիմնադրամի թիւ 24 հրատարակութեան, Ալթիլիսա - Լիբանան, 2018 թուին, 223 էջ ծաւալով; 2) Սուրբիական տագնապի հետ առնչուած եւ ապրուած կեանք առնուած «Ճակատագիր Սեւ Կատուն» վերևագիր գիրքը, որ 121 էջերու մէջ պարփակուած հետազորքական վիպակ մըն է, հրատարակուած Երեւան՝ 2020 թուականին: Վիպակին գիշաւոր մասը հեղինակին հնգօրեայ առեւանգուսն է՝ իր մղձաւանշներով եւ յուսատու երազներով: Յեղինակը այսքան հարազատորէն կը նկարագրէ իր ողիսականը, որ ընթերցողը կամայ-ակամայ՝ կ'ապրի անոր ներքին ցաւերն ու յուսահատութեան հասնող տուայտանքը: Յեղինակը կը ներկայացնէ նաեւ Սուրբիոյ մէջ տեղի ունեցող իրադարձութիւնները, ներքին տագնապակի անգուհանը:

Ե) Իմաստավիճ է հանրածանօթ գրող, Հայաստանի Գրողներու Միութեան անդամ Պերճուիի Աւետեանի 2021 թուականի հրատարակուած «Մատնահետքեր» գիրքը, որ արժանացած է Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Գեղրդ Մելիտինեցի Գրական Մրցանակի թիւ 103-րդ հրատարակութեան, Կարօ Յովիաննեսեանի խմբագրութեամբ: Տեղինակը իր գիրքին մեջ յուշագրութեան բաժին մը յատկացուցած է Սուրեհոյ պատեռամի մասին:

2) Յատկապես ուշագրաւ է հայեահայ գործառք, տնտեսագիտա-

Կան ուսումնասիրութիւններու եւ յօդուածներու հեղինակը Լեւոն Զաքի Ետալեանի արաբերէն լեզուով՝ «Եյրութի մէջ հրատարակած երկու գիրքերը՝ «Սուրբիական Հուսական» և «Սուրբիական Հուսական քաղաքական քաղուածքներ 2011-2018» լոյս տեսած Յուլիս 2018-ին, 400 էջ ծաւալով։ Լ. Զաքի Ետալեան, այս քիչերէն է, որ ծաւալուն այս գիրքին մէջ իր տնտեսական հրայատուկ ընսարկումով, հրապուրիչ արաբերէն ոճով, անվերապահ Նշմարելերով արձագանգած է Սուրբիոյ տագլաւայի տնտեսական հետեւանընթերուն, ճգնաժամային իրավիճակներուն եւ ակնարկած է տեղական ու միջազգային քաղաքական կացութեան։ Իսկ իր երկրորդ գիրքը՝ «Գոյութեան Մարտահրաւեր» Սուրբիոյ Հայութիւնը 2011-2018» լոյս տեսած է Սեպտեմբեր 2018-ին, 211 էջ ծաւալով։ Հեղինակ՝ Լ. Զ. Ետալեան իր ուրոյն ճկունութեամբ արծարծած է Սուրբիահայ արմատացած համայնքի եւ տեղույն քրիստոնեաներու գոյատեւութեան մարտահրաւելները, արժանապայի Նկատողութեան յանձնած ենաւ պատերազմի ճակատագրական տարիներուն Սուրբիական հայրենիքի մէջ անոնց գոյութենական հիմնահարցերը, մտահոգութիւնները եւ երազանընթերը։

Դուածները, խորհրդածութիւնները, որոնք առատօրէն կ'օժանդակեն եւ կ'ամբողջացնեն Սուրբոյ տագևապի իրողութիւնը, Սուրբիահայութեան կեսսագոյութեան շրջապատկերը, պատումը (narrative):

Վերսագիրներու շատ համաօտ ծանօթագրական ակնարկ մը մէջբերելու համար կարելի է յիշել բանաստեղծուիի, արձակագիր եւ կրթական մշակ Մարուշ Երամեանի «Յալէպ... Յալէպ» խորազգաց, թախծոտ եւ աղերսահայց բանաստեղծութիւնը, ուր յիշել «ծակ-ծակ Եր Երկինքը»:

Ուշագրաւ է հալեպահայ ծանօթ մտաւորական, բազմահորիզոն բանասէր եւ կրթական մշակ Լեւոն Շառոյեանի քնարական շունչով, հալեպի հայ գաղութին կենսունակութիւնը փայփայող իր հիւթեղ ոճով՝ «հնչի» մէջ կը կայանայ Յալեպահայ գաղութին արժեքը՝ յօդուածը եւ Յալեպահայութեան նուիրուած այլ խորագիրներ: Թթիւմոր Յալեպի Վերելքին եւ ձեռնիհան հայ մարդութին ինևկարկումի հասնող փառաւոր գովերգ մը ըլլայ կարծէք յօդուածին բովանդակութիւնը: Միեւնոյն ժամանակ հեղինակի թելադրանքն է պահպանել հալեպահայ համայնքի փառաւոր ընթացքը, կառոյցը եւ թըրծուած մարդութը, մանաւանդ բազմաբեղուն ժառանգութեան իրաւատիրութիւնը: Յետեւաբար Շառոյեան մտավախութիւն կը յայտնէ, տագնապէն ենց հալեպահայ տերեւախիտ գաղութին հաւանական քայլայումին, և օսրացումին: Լեւոն Շառոյեանի հնչեցուցած ահազանգերը՝ տեղին են ու արդար:

Սուրին տագնապի քաղաքական վկայակոչում մը կարելի է կարող հալեպահայ բժիշկ Գրիգոր Լուսանալեանի յօդուածին՝ «Սուրին Միջազգային Տագնապը Եւ Սուրիահայութեան Հերոսական Պայքարը», Սուրին պատերազմին նույիրուած Վերլուծական սեղմ տեղեկատուութիւն մըն է, սուրիահայութեան Նիւթաբարոյական օժանդակութեանց սատարող աշխատակիրութեան:

Հայկածանօթ մտաւորական, գրող, վաստակաշատ կրթական մշակ, Հայլեպի Նուիրուած հատորներու հեղինակ՝ Գեղրդ Պետիկեան պաշտելի իր Հալեպին հետ տագնապող, գրողի անկիւնին մեջ, հոգեշունչ բովանդակութեամբ իր գրածը անուանած Ե՝ «Հայլեպ՝ Մեր Հեքիաթային Զաղաքը», ուր անզուսա մտահոգութեամբ, աղերսաւոր ու գորովազեղ բարեխառնութեամբ հեղինակը գրած Ե՝ «Խօսիլ Հալեպի մասին՝ կը նշանակէ խօսիլ Արեւելի մասին։ Անմեռութեամ շրեռու թիւն եւ շրեռ անմեռու թիւն»։

Յիշատակութեան արժանի բերի հայոց թեմի Ազգային Առաջնորդարանի «Գանձասար» շաբաթաթերթի խմբագիր՝ Զարմիկ Չիլվրօշեան-Պողիկեանի Սուրբոյ իրավիճակի մասին գրած խմբագրականները, հարցազրոյցները, տեղեկատուական եւ երեմս ալ հայ նահատակներու, Վիրաւորներու շատ սեղմ թուային վիճակը, լուսաբանութիւնները, մասնաւանդ Սուրբոյ տագնապի կոտտացող վերօք, դառն բաժակը հեռացնելու հաստարական բարեկարգութեամբ գրաւած հիրուսակները:

Ինչպէ՞ս չիշել վաղամեռիկ մտաւորական, կրթական մշակ, բեմադրիչ Սանտէլ Թէշիշեանի հրատարակած բազմատասնեակ յօդուածները, պատկերացումները եւ երթեսն ալ հայ կուսակցական եւ միութենական կառոյցներու մասին իր գրախումները, տագնաապի շրջանին Յալէպեան իր համայնապատկերները, ցաւատաւ տագնապի հրականութեան հետ դէմ-դիմաց իր մտասւեռումներո, ողոնք վստահաբառ գիր մը կամ գիրքո կոռ-

Супер бърз

Պոհամակեն

ԳԻՐքԵՐՈՒ ՀԵՏ

Սարուշ Երամեան

Տարիներէ ի վեր կը գումար գիրքերու մասին զորս ստացեր եմ, խնդրեր եմ, գներ եմ. հայերէն, անգլերէն եւ արաբերէն գիրքեր:

Եթէ ամերիկացի Ըլլայի, Susan Nelson-ին պես, Ե՞ս ալ Կ'ունենայի իր հարցումները, որոնց պատասխաններ գտնելու համար ճամբայ եւեր է, ինք-զինքին մեկ տարի ժամանակ տալով:

- Ինչո՞ւ կը կարդամ ա՞յս գիրքը, այս շրջանին:

Իմ հարցումները այսքան պարզ եւ այսքան յստակ չեն: Ըսթեցումներուս կարկինը նախ քանի մը լեզուներ կ'ընդգրկէ՝ հայերէն, անգլերէն, արաբերէն, քիչ մըն ալ ֆրանսերէն: Բոլոր գիրքերը երկու գլխաւոր խումբերու կը բաժնեմ անոնք, որոնք պէտք է կարդամ եւ անոնք, որոնք կ'ուզեն կարդալ:

Ակսելու համար սակայն պէտք է պատասխանել հարցումներէն գլխաւորին՝ ինչո՞ւ կարդալ:

Այս հարցումին պատասխանը բաւական դժուար է գտնել, մանաւանդ սպառելէ ետք չարչուուած եւ բնաբարուուած պատասխանները՝ բան սորվելու, զարգացումը ընդլայնելու, այլ մշակոյթներու ծանօթանալու, նոր վայրեր յայտնաբերելու, հաճելի ժամանակ անցընելու ...

Այս վերջինը կրնայ հեգնամը կամ զարմանը արթնցնել՝ գիրք կարդալ հաճոյքի համար, ինչ անհեթթք գաղափար. հապա TV-ն, սինեման, թուային խաղերը, համակարգիքը, համացանցը, բարեկամներու հետ պըտալը ...

Այս բոլոր սակայն քայլ մ'հսկ չեն մօտեցներ մեզ «ինչո՞ւ կարդալ»-ու պատասխանին. որովհետեւ գիրքերը այն խորհրդաւոր եակներն են, որոնք հմայք ունին մեզի՝ գիրքի սիրահարներու համար: Իւրաքանչիւր նոր գիրք կը խոստանայ պատասխան մը տալ այդ գլխաւոր հարցումին՝ ինչո՞ւ կարդալ, բայց աւելի կը մթագնէ զայն եւ նոր թափով կը մղէ մեզ նոր ըսթեցումներ ընելու:

Ճարահատ կ'անցնինը յաջորդ հարցումին՝ ի՞նչ կարդալ:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, ամենօր լոյս տեսնող հարիւրաւոր գիրքերու առատութեան մէջ, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի, հայերու համար բոլորովին տարբեր է՝ որքա՞ն գիրք լոյս կը տեսնէ, որ ընտրութիւնը ըսթեցներէն չեն:

Եթէ Վրեմտեան աշխարհի ընթեցողներուն համար ասիկա բարդ հարցում մըն է, մեզի,

ՓՈՐՁԱՌԱԿԱՄՆ ՀԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ԵՒ ՍՈՎԵՏԱԿԱՄՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴԴԵՄ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒԹԵԱՆ. ՀԱՄՕ ԲԵԿ ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ ԵՐԿՈՒ ՖԻԼՄԵՐԸ

Լուսին Գասպարեան
Նմ-ԱՌ, 1 Փետրուար 2024
Աղբիկ՝
keghart.org

Ներածական

3 Փետրուարին ժամանակակից Արուեստի թանգարանի (MoMA) մասին Գասպարեանի այս յօդուածին լոյս ընծայումն է ետք, 10 Փետրուարին, «Hyperallergic» արուեստի պլոկին վրայ ի յայտ եկա. Ռեա Նապարի մեկ այլ յօդուածը, որ լուսարձակի տակ կ' առներ MoMA-ի հոգաբարձուներու խրայելեան ռազմական սպառազինութեան, դիտորդական ճարտարագիտութեան եւ անշարժ գոյքի շահերուն հետ ֆինանսական եւ ընկերակցական կասկածելի կապերը, ինչպէս նաեւ լաւագէս կազմակերպուած պարեստինեան բողոքի ցոյցը, որ տեղի ունեցաւ նոյն օրը՝ թանգարանն երբու: Այս ներածականը գրուելու պահուն MoMA-ն չէր անդրադարձած այս յօդուածին, ոչ ալ Պարեստինի մասին բաց նամակին, որ ստորագրուած էր Նիւ Երքի աւելի քան 100 մշակութային գործիչներու կողմէ եւ տարածուած պարեստինեան բողոքի ցոյցին ընթացքին: Եթէ հաստատուին ..MoMA-ի դեկավարութեան կապերը խրայելեան ֆաշիզմին հետ, Շայաստանի նկատմամբ MoMA-ի դիրքորոշումը պիտի չզարմացնէ իրազեկուած այն հայերը, որոնք տեղեակ են Խրայելի կողմէ Արտապեյճանի եւ Թուրքիոյ տրամադրուած ռազմական, հետախուզական եւ լուսիստական ..աջակցութենեն:

L. 4.

«Սովետահայ արուեստագետները լաւագէս ըմբռնած եին որ Խորհրդային Սիութեան տարածքին իրենց ասպարեզին մեջ հոչակաւոր դառնալու համար հարկ էր զոհել իրենց ազգային արժանապատուութիւնը: Այդ էր հանրածանօթ դառնալու տուրքը»:

«Արուեստը այս չէին որ կը տեսնես, այլ այն՝ որ ուրիշներուն տեսնել կու տաս»
- Ետկար Տեկաս, ֆրանսացի տպաւորապաշտ արուեստագէտ
«Կեանքը շատ աւելի կը հետեւի արուեստին, քան արուեստը՝ կեանքին»
- Օսբար Ուայս, իրանտացի թատերագիր
«Ողջ Արուեստը քաղաքական ե»
- Լին-Մանուկ Միրանտա, փորթորիքական ծագումով ամերիկացի բեմադրիչ

Կարելի է ըստ որ վերոյիշեալ երեք մեջբերումները կը վերաբերին այն երկու ֆիլմերուն, որոնք վերջին շաբաթներուն ցուցադրուեցան Նիւ Երքի ժամանակակից կրուեստի թանգարանին՝ MoMA-ի մեջ: Սշուած ֆիլմերն էին՝ «Տունը Յրաբուխի Վրայ» (1928) եւ «Երկիր Նայիրի» (1930) բեմադրուած Շամօ Բեկ Նազարեանի կողմէ, որ գերազանցապէս կը համարուի «Սովետահայ ժարժանակարի Նախահայր»: Երկու ֆիլմերն ալ համր ժանրի կը պատկանաւին՝ ռուսերէն, հայերէն եւ անգլերէն թարգմանութեամբ եւ ընկերակցող երաժշտութեամբ: Երկուքն ալ կը պարունակին բնմադրուած, ինչպէս նաեւ փաստավաւերագրական նիւթերն եւ վայրերու նկարահանումներ՝ Պաքուի եւ Շայաստանի մեջ: Վերջերս երկուքն ալ վերականգնուեցան 4k ձեւաչափով, Շայաստանի Ազգային Գրադարանի լուսանկարչութեան հիմնադիր համադրող Վիգեն Գալստեանի ջանքերով, ինչպէս նաեւ թուայնացուեցան Շայաստանի Ազգ. Պատկերաստակին կողմէ: Վերջերս վերականգնուած այս ֆիլմերը ցուցադրուեցան MoMA-ի «Փոկել եւ Նախագծել» ֆիլմերու պահպանման միջազգային փառատօնի շրջագիծն երբու:

Շամօ Բեկ Նազարեան (1891-1965)

Ժամանակակից Արուեստի թանգարանը՝ MoMA-ն, որոշած էր Բեկ Նազարեանի եւ հայ յառաջադիմ ֆիլմարտադրութերն մեկուն՝ Արտաւագդ Փելշեանի հերինակած բազմաթիւ գործերն ցուցադրել վերոյիշեալ երկու ֆիլմերը: Շայաստանի Ազգ. Հարժանակարի կերպուի տնօրին Շուշանիկ Սիրգախանան, որ ՄոMA-ի կողմէ հրաւիրուած էր Շայաստանն ներկայ գրտնուելու, թարգմանիչի մը օգնութեամբ ֆիլմի հրաւիրեալներուն ուղղեց իր խօսքը եւ շնորհակալութիւն յայտնեց իր եւ Շայաստանի կրթութեան, Գիտութեան, Մշակույթի եւ Մարզական նախարարութեան անունով՝ Բեկ Նազարեանը Մահացեալ Նախանգներուն մեջ աւելի լայն լսարանի ծանօթացնելու կարելիութեան համար: Ցաւօք, բացի Միրզախանանեանի կարծ ներածականներն, վերոնշեալ երկու ֆիլմերուն մասին MoMA-ի հրաւիրեալներուն բացատրութիւն չտրուեցաւ, ոչ ալ ֆիլմերու աւարտէն եւոք հայց-պատասխանի առթիւ ընծայուեցաւ անոնց, հակառակ անոր, որ երկու ֆիլմերն ալ եւ տեսնուական, եւ ֆիլմարուեստի տեսակետէն գրաւիչ ըլլալով մեկտեղ արժանի եին սրահ ժամանած օտարազգի հրաւիրեալներուն ներկայացնելու հրենց պատմական եւ գաղափարական համարեքսուու:

Պատմողականութեան առումով, «Տունը Յրաբուխի Վրայ»-ն պատմական մելուտրամա (թատրերգ) մըն է, ուր կը հանդիպին պատմութիւնն ու աղետը: Ֆիլմը կը վաւերագրէ քարիւի գտարաններու մեջ աշխատող հայ եւ թաթար բանտուրներուն կեանքն ու պայքարը եւ անոնց հայ գործատերուն կողմէ ցուցաբերուած դաժան վերաբերմունքն ու բիրտ մնշումները նախասուետական Պաքուի մեջ (Ներկայիս՝ Արտապեյճան): Շամայնավարներու յեղափոխութեան նախօրեին, Պաքուն կը համարուէր Կայսերական Ռուսիոյ տարածքը, որ կրուախնձորը դարձած էր օսմանեան թուրքուուն, թաթարներուն, իրեաներուն, գերմանացիներուն, բրիտանացիներուն, ամերիկացիներուն, որու պոլշեւիկներուն եւ մենշեւիկներուն, ինչպէս նաեւ հայ ընկերուականներուն, տակաւին հաշուի չառած քարիւի թուրք, հրուեյ եւ հայ ջոշերը, որոնք հետագային սովետներուն կողմէ հալածուելով հեռացուեցան: 7-րդ դարու հայ փիլիսոփայ, մաթեմաթիկոս, աշխարհագրագէտ, աստղագէտ եւ քիմիագէտ Անանիա Շիրակացի իր «Աշխարհացոյց» հանրածանօթ աշխատութեան մեջ Ալեք-Պաքաւանը (Պաքու) ներառած է Փայտակարան նախանգի (Պատմական Շայաստանի 15 նախանգներն մեկը) 12 շրջաններուն մեկուն մեջ: Բիրտանացի գօրավար Լայունէ Տասնթերվիլի խօսքով՝ «Բողոք լաւ գիտեին, թէ ան որ տիրէ Պաքուին, կը տիրէ Կասպից ծովուն»:

Ֆիլմին վերևագիրը կը վերաբերի արտահոսքին դիրակէզ այն կազին, որ կը շրջէր քարիւի հակերուն ներգէւ: Հանքավայրերուն մօտակայքը պատմասնատու մարմիններ մերժ ընտ, մերժ, դիտումնաւոր կերպով ընա-

▼ Մկնարկ՝ Էջ 8

Կարանսեր կը կառուցին իրենց բանուորսերուն եւ անոնց ընտանիքներուն համար: Նկարահանուած մանրամասնութիւններու մէջ կ'երեւի, թէ ինչպէս փոխարինման ելքակայ այս բանուորսերը կ'աշխատեին օրական 12 ժամուան հերթափոխութեամբ, խիստ վտանգաւոր պայմաններու մէջ: Այդ ժամանակներու ոռւս գրող Մաքսիմ Կորժի վկայաց էր քարիւղի այդ դաշտերու տարածքին տիրող թշուառութեան եւ վտանգին մասին, երբ Պարու այցելութենեն ետք գրած էր: «Քարիւղի դաշտերը իմ/իշողութեան մէջ դրոշմուեցան որպէս հժողութիւն օրինակելի պատկերներ»:

«Տունը Յրաբուխի Վրայ» Փիլմի բեմադրիչն է Յամո Բեկ Նազարեան, հեղինակներն են՝ Բեկ Նազարեան եւ Պատել Ֆոլեան, շարժանկարիչը՝ Ալեքսանտր Կալերին, երաժշտութեան հեղինակը՝ անգլիացի երաժշտահան Ժիվիեր Սերընստ, գլխաւոր դերակատարները՝ Հրաչեայ Ներսիսեան, Տիգրան Աւագեան, Թաթիանա Մախմուրեան եւ այլք:

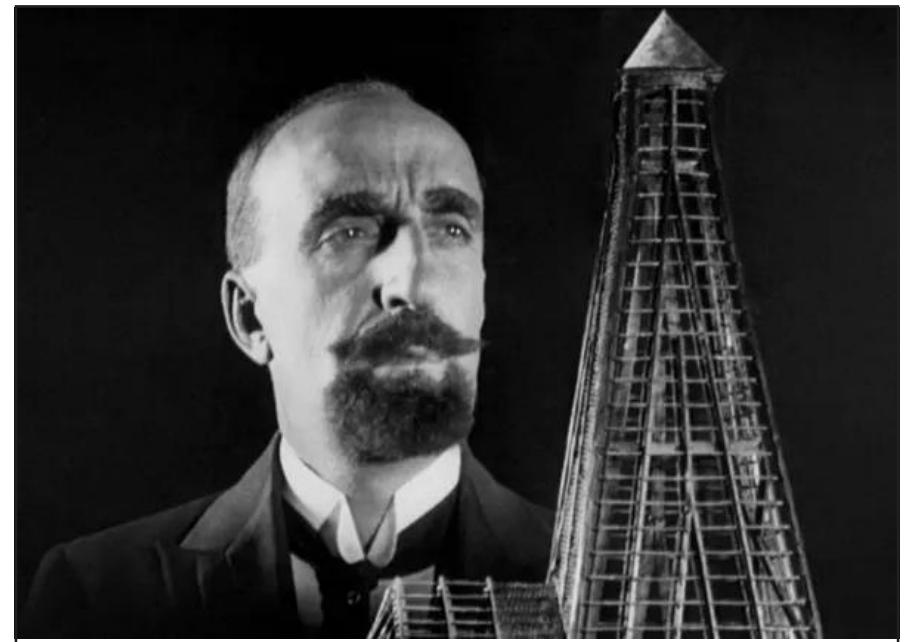
Այսօր անգամ, բնապահանական վտանգներու եւ աւերներու մակարդակը քարիւղի այս հանքավայրերուն մէջ կը գտնուի բոլոր ժամանակներու ամենաբարձր աստիճանին վիայ, բայց եւայսպէս համաշխարհային վերնախական ներկայացուցիչներ անպատճանատու կերպով կը պարզեւատրեն համաշխարհային առողջութիւնը՝ հող բռնագրաւոր եւ մարդու իրաւունքներ ոտնահարող Արտաքինանը՝ զայս COP29 խորհրդաժողովին հրաւիրելով: Ֆիլմին կառոյցը, որ լեցուն է մաքիաւելլական դաւերով, կը ստեղծ կուտակուող բանսարկումներու միջավայր մը, որ իր գագաթաւետին կը հասնի ցնցից սաստկացումով եւ սահմանեցուցիչ աւարտով:

Դիտողական առումով, «Տունը Յրաբուխի Վրայ»-ն գերազանց, համարձակ եւ հմայիչ գեղարուեստական ֆիլմ մըն է, որ դիտողին յիշողութեան մէջ երկար կը մնայ: Այսօր՝ նոյնիսկ Փիլմի արտադրութենեն շուրջ 100 տարի ետք, դէմքերու, վայրերու եւ մեքենաներու մօտեն նկարուած պատկերները կը շարունակեն գրաւիչ մնայ: Ճարարամութեն ստեղծուած պատկերները՝ փոխանցուած սեւ ու սպիտակով, ճարտարորեն կը գործածուին՝ շուրջ եւ լոյսի խաղերու օգտագործումով յայտնաբերելու տեսարաններուն ներդաշնակութիւնը: Արդիւնաբերական քարակուի գործիքներու եւ սեւ հոդին մէջ խրուող իրդու քարիւղահաններու կրկնուող շարժումները հաւասարացնելու կշռութաւոր են, թուլցնող եւ սարսափացնոր: Բանուորմերուն կենաց մահու կոհիւ համազօր աշխատանքը սարսափելի եւ արտայայտիչ կերպով պատկերուած է: Ըստ վերականգնող Գալստեանի՝ Փիլմի կազմ մը բնմանկարներ դիտումնաւոր ծեւով հրկիզուած են, որպէսզի դերասաններու խորացի մատնուին, վազվան, իսկ պատկերը ճշշդ այդ պահուն նկարահանուի: Դիտելով «Տունը Յրաբուխի Վրայ» Փիլմը վերջին հազարամեակին մէջ, կարելի է իրազ եկ դառնալ յետարդիական շշանի արտադրող բանուորներու եւ արհմիութիւններու աշխատելամի այսպիսի պատկերներու, որոնք հետագային որջ աշխարհին կողմէ առաւելաբար առընչեցան սովորականութեան:

Գաղափարական առումով, Փիլմը խորհրդային Միութեան շատագործ մը երազ անքն է. Բեկ Նազարեան կը կազմէ շարժանկարային յատակագիծ մը, որ յատուկ պատկերով մը կը շանայ ցոյց տալ, թէ ինչպէս ցեղային եւ դասակարգային բաժանումները բոլոր չարիքներու հիմքը կը կազմնեն: Դժբախտաբար, պատմութիւն ուսանողները շատ լաւ գիտեն, թէ ինչպէս տիրող կամ շահագործող խումբի մը, դասակարգի կամ ցեղի մը տապալումը յաճախ կը փոխարինուի ուրիշի մը երեւան գալով, ինչ որ եղաւ համայնավարական յեղափոխութեան օրերուն: Խորհրդային եղայրութիւնը տիրող դարձնելու եւ զայն ցեղերու ազգային միասնութեամբ փոխարինելու համար Փիլմին մէջ կը տեսնենք, թէ ճշշուած հայ եւ թաթար քարիւղագործներ ինչպէս կը ստիպուին շրջանցել իրենց ցեղային տարբերութիւնները եւ միաւորուիլ՝ յաղթահարելու իրենց չարամիտ հայ տիրակալներու ստրկացնող արարքները. Նոյնիսկ եթէ հայ բանուորներ խրովարար ըլլալու յանցանքով ամբաստանուած ըլլային, անոնք պատրաստ էին

ծառայելու իրենց շահագործող տէրերուն, որպէս ստրուկներ, պարզապէս թաթար-ազերիներուն նման աշխատանիք առիթ չտալու համար: Պատկերին տողատակերը յստակ էին. դերասանները բոլորն ալ ուշագրաւ էին (ոչ միայն գործադուլի դիմելու իրենց միտուսներուն համար) իրենց ընդգուած ցեղային, Փիլիքական յատկանշերով, յանահա անտաշ, կրայիտ կամ վայունի տեսքով: Ֆիլմին լոյսի եւ մութի տեսողական փոխագործութիւնը յաճախ ստուեր կը նետեր դերասաններու դէմքերուն՝ անոնց տալով մութերանգ, ինչ որ կը ծառայէր հայերը ապագայ Սովետական Միութեան մէջ որպէս խափիներ ներկայացնելու ընդհանրացած մտցին:

Եթուաքրքրականը այն է, որ 20-րդ դարասկիզբի Պաքուի քարիւղային տևտեսական բարգաւաճման օրերուն թուրք եւ իրեայ քարիւղային աւագ առեւտրականները աւելի շատ էին, քան հայերը: Այդուհանդերձ, Բեկ Նազարեան նախընտրեց «Տունը Յրաբուխի Վրայ» Փիլմին չարագործները դարձնել քարիւղի հայ մէջ վաճառականներն ու անոնց գործնկերները: Պատմականօրէն, Սուհա Պոլութիւնակին նման հեղինակներ կը վկայէն, որ իրականութեան մէջ Ռուսիով կայսերական եւ խորհրդային դէկապութիւններ, որ լարուածութիւն եւ անվստահութիւն կը ստեղծէր հայերու եւ ազերին:

«Տունը Յրաբուխի Վրայ» Փիլմին մէջ ներկայացնուած քարիւղային ոլորտի հայ շահագործող ջոջի մը դիմանկարը:

Ներու միջեւ, որովհետեւ մտավախութիւն ուներ որ խորհրդային Միութեան ոչ-ռուս տարրերը ազգայնական շարժումներ ստեղծելով իրենց վերահսկութեան դուրս կու գան:

Ալյսայտ է, որ Բեկ Նազարեանի խորհրդային յանձնարարութիւններու շրջագիծն դուրս կը մնար պարզել, որ Պաքուի մէջ ու աշխոյժ հայկական համայնքը իրականութեան մէջ բառկացած էր մտաւորականներէ, հմուտ մասնագիտներէ եւ արհեստաւորներէ ու այդ օրերու «Յարաւային Կովկասի Փարիզը» համարուող Պաքուի կառոյցներուն 90%-ը հայ ճարտարապետներու, ինչպէս՝ Ցովիանես Բաշազնունիի, Ֆրեյտուն Աղալեանի, Վարդան Սարգսիսիի, Գաբրիէլ Տիր Միջայէրով եւ այլոց ձեռքին գործն էր:

(շար. 1)

Լուսին Գասպարեան լրագրող է, իրապարակագիր եւ քաղաքական ծաղրանկարիչ:

**Ալզերէնէ թարգմանեց
Զարմիկ Պողիկեան**

«ԳԱՆՉԱՍԱՐ»

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՌԵՐԻ ԱՆՁԱԿԱՉՈՒ

Խմբագիր՝ Զարմիկ ԶիլԱբօշեան-Պողիկեան

Սրբագրիչ՝ Նուշիկ Սողոյեան-Առաքելեան

Զեւատրող՝ Յովսէ Զալոյլեան

Գրաշար՝ Ասի Թոփալեան-Սարուխան

Արաբերէն լորերու թարգմանիչ՝ Մարէն Պապեան-Աղայէկեան

Կայրէջի պատասխանատու՝ Աւ Պողոսեան

Լուրերու պատասխանատու՝ Լուսին Ապաճեան-ԶիլԱբօշեան

Դաշուապահ՝ Ցովիկ Պարսումեան 0957 953 811

- Ծանուցողներն եւ աշխատակիցներն կը խնդրուի ծանուցումներն ու յօդուածները խմբագրատուն ուղարկել ամենն ուշը Երկուշաբթի օրերը:

- Նախընտրելի է յօդուածներն ու թղթակցութիւնները ուղարկել գրա-

շարուած:

- Խմբագրատուն ուղարկուած նիւթերը, իրատարակուին կամ ոչ, չեն վերադառնուիր:

- Խմբագրութեան վերապահուած է ստացուած յօդուածներու իրատա-

րակելու կամ չիրատարակելու որոշումը:

- Զեր ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները կարելի է իրապար-

արակելու կամ կայքէջին միջոցով, կապ հաստատելով թերթիս հաշուապահին հետ:

Խոյ

Ձեր աշխատասիրութեան շնորհիւ յաջողութեան պիտի հասնիք: Նոր ծանօթառթիւններ պիտի ունենաք մարդոց հետ, որոնց տաղանդն ու արժանիքները մեծ տպաւորութիւն պիտի ձգեն ձեր վրա:

Ցուլ

Դուք անկեղծ ու բարի եք: Ազեն բան լաւապես պիտի դասաւորեք եւ ցանկալի արդինքի հասնիք: Մի՛ մտահոգուիք:

Երկուորեակ

Յաջողութեան հասնելու համար պէտք է խոչընդոտները յաղահահրեք: Երախտագիտութեամբ մօտեցե՛ք ձեր ընկերներուն եւ շնորհակալութիւն յայտնեցե՛ք անոնց:

Խեցգետին

Նոր գաղափարներու իրագործումը մի՛ յետաձգեք: Չարգեցե՛ք մարդոց հետաքրքրութիւններն ու կարծիքը: Մտերիմներու հետ յարաբերութիւնները բարելաւեցե՛ք:

Առիւծ

Դեռ է ձեր շուրջիններուն հետ գործնական յարաբերութիւններ մշակեք: Գրաւիչ եք: Շահաւետ գործեր պիտի կատարեք եւ գնահատուիք:

Կոյս

Ճարագը յարմար է գումար վաստիելու եւ նպատակներ իրականացնելու: Ձեր գործերուն նկատմամբ լուրջ եւ պատասխանատու մօտեցում պէտք է ունենաք:

Կշիռ

Այս շաբաթ ձեր արժանիքները պիտի կարենաք ցուցաբերել՝ յաջող հարցազրոյցի մը ընթացքին: Ձեր ծրագիրները նախանձելի են:

Կարին

Ստիհուած պիտի ըլլաք ուրիշներուն գործերը դասաւորելու եւ դժուար պահերուն անոնց օգնելու: Ազատութիւնը յաջողութեան հասնելու նախապայմանն է:

Աղեղնաւոր

Բարդ շաբաթ մըն է: Բազմաթիւ խնդիրներ պիտի յարացանան, բայց ձեր ընկերներուն աշակցութիւնը պիտի վայելեք:

Այծեցիւր

Ձեր ծանրաբենուածութիւնը պիտի թեթեւնայ եւ բարեյաջող գործեր ունենաք: Մտերիմ ընկերություն լուրան լուր մը պիտի ստանաք:

Զրին

Ձեր կատարած գործերուն հատուցումը պիտի ստանաք այս շաբաթ: Ձեր հարազատները լաւապես պիտի հասկան ու գնահատեն ձեզ:

Ցուլ

Յաճելի շաբաթ է: Ձեր սիսակությունը ուղղելով նոր ծրագիրներ պիտի իրականացնեք: Բարեկամներու հանդեպ հոգատարութիւն ցուցաբերեցե՛ք:

ՏԵՍՈՂՈՒԹԻՒՆ ԲՎՐԵԼԱՒՐՈ ՍՆՈՒՆԴ

«Որոշ ուտելիքներ կրնան օգտակար ըլլալ աչքերու առողջութեան համար», ըստ է սննդաբան Ֆերոլին Ուիլիամս:

Աչքերու համար շատ օգտակար է Ա կենսանիւթը, որովհետեւ կը գորացնէ եղշերաթաղանթը եւ կը բարելաւէ տեսողութեան սրութիւնը: Օրկանիզմին մէջ այս վիթամինին պակասը կրնայ յանդեցնելով տեսողութեան «փիկմընթ» ռոտովիսինի սինթեզիզ»-ի հետ կապուած խնդիրներու, որոնւ հետեւանքով կը յարաջանայ մթութեան մէջ առարկաները յստակ տեսնելու անկարողութիւն, փոխանցած է Yahoo Life-ը:

Սննդաբանը տուած է ութ ուտելիքներու անուններ, որոնք հարուստ են աչքերու համար օգտակար «ռետինոլ»-ով (Ա կենսանիւթ) եւ այլ նիւթերով:

Այս կենսանիւթով հարուստ ենաւ գետնախնձորը: Այս կը պարունակէ «քարոթինուտ»-ներ, որոնք կը գործեն որպէս «հակաօքսիտանթ»-ներ:

Չոմինը, գանգուր կաղամքը եւ հաւկիթը նոյնապէս կը նպաստեն աչքերու առողջութեան բարեկաման: Այս ուտելիքները հարուստ են «լիութեին»-ով եւ «գեակսանթին»-ով, որոնք կը պաշտպանեն ցանցաթաղանթը: Այս «փիկմընթ»-ները կը գործեն որպէս «հակաօքսիտանթ»-ներ, ինչպէս նաեւ՝ կը կլանեն կապոյտ լոյսի զգալի քանակութեամբ ճառագայթեալ՝ չարտուելով, որ անոնք ներդաշնեցնեն աչքին մէջ, որպէսզի լոյսն յառաջացած ազատ «ռատիքա»-ները չվկասեն թշիները:

Սննդաբանը կը յանձնարարէ նաւ սննդականոնին մէջ ներառել ոստրեներ, որոնք «զինք» կը պարունակեն:

«Զինքը անհրաժեշտ է օրկանիզմին մէջ աւելի քան 300 «ֆերմենթ»-ներու աշխուժացման համար, ան այլ «հակաօքսիտանթ»-ներու հետ միասին, ինչպէս՝ «սելեն»-ը, կը պաշտպանէ ցանցաթաղանթի սպահուակուցերու կառուցուածքն ու կայունութիւնը եւ անոր թշիները՝ կանինելով եւ դանդաղ ներկայացնելով», ըստ է մասնագէտը:

Ամրոջ օրկանիզմին, այդ շաբեկն՝ աչքերու թշիներու առողջութեան համար անհրաժեշտ է նաւ Ե կենսանիւթը, որուն պակասը փոխհատուցելու եւ օրկանիզմին մէջ այդ կենսանիւթին բնական հաւասարակշռութիւնը պահելու համար մասնագէտը կը յանձնարարէ օրական ափ մը նուշ ուտել: Զոր աչքի համախտանիշ ունեցող մարդոց մասնագէտը կը յանձնարարէ սննդականոնին մէջ աւելցնել իւղու եւ օմեկա-3-ով հարուստ ծովկ՝ իշխան, սարտին, սաղմոն եւ «մեքորթ»:

Մասնագէտը կը յանձնարարէ սննդականոնին մէջ ներառել նաւ Ը կենսանիւթ պարունակող պատուելու:

Աչքերու համար օգտակար ուտելիքներու ցանկին մէջ ըլոդրկուած ենաւ լուրիան եւ լուրիայի ընտանիքին պատկանող ուտելիքները եւ հատիկները:

ՊԱՐԵՒ ՈՒՏԵՍՏՆԵՐ-1-

ՍՓՐԻՆԿ ՌՈԼՍ

Բաղադրութիւն

- խմորի թերթիկներ
- 2 հատ սոխ
- 1\5 կաղամք
- 1 տուփ սունկ
- 2 հատ կանաչ Պղպեղ
- 2 հատ կարմիր Պղպեղ
- 2 ստեպիլս
- Վղ, պղպեղ, սոյ սօս, բուսական ձեթ:

Պատրաստութիւն

Քերիչ անցընել ստեպիլսը, ապա սոխը, պղպեղներն ու կաղամքը մասր կտորներու վերածել: Տապակի մը մէջ բուսահիւղով թմրեցնել բոլոր բանջարեղենը եւ սունկը՝ մէկ առ մէկ աւելցնելով տապակին: Ապա աւելցնել 2 ապուրի դգալ սոյ սօսը, աղը (ըստ անհրաժեշտութեան) եւ փոշի պղպեղը: Քանի մը վայրկեան մարմանդ կրակին վրայ դարձնել խառնուրդ մինչեւ որ ընդհանուր զանգուածը փափունայ:

Ապա խմորները երկար շերտերու վերածել, մէջը տեղադրել միջուկը եւ փաթթել ու տաք ձեթի կամ փուրիին մէջ բուսական իւղով ծեփուած ափսէի մը մէջ եփել՝ մինչեւ որ խմորը հաւասարապես վարդագոյն դառնայ:

Բարի ախորժակ:

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԵԻՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԵՆ

-Կիրակի, 14 Յունիուս 2024-ին Հայեաի ճատրակի Դաշնութիւնը կազմակերպեց Հայեաի ախոյեանութեան տարիքային մրցաշարը, ուր ՀԱՌԱ-ի կազմեն իրենց մասնակցութիւնը բերին 32 մարզիկներ եւ կրցան տպաւոհի արդիւնքներ արձանագրել:

Աղջկան 18 տարեկան դասակարգի մրցումներուն ախոյեան հանդիսացաւ Սիսիա Մախինուլ, իսկ երրորդ՝ Շողե Տէր Յովիաննեսնան: 16 տարեկան դասակարգի երրորդ հանդիսացաւ Մեղրի Մաթուեան:

10 տարեկան դասակարգի առաջին՝ (կրկ.) Մարիելա Տէփիրմնեան, իսկ երրորդ՝ Էսթել Մախինուլ:

Տող 14 տարեկան դասակարգի մրցումներուն ախոյեան հանդիսացաւ Անդրանիկ Գոյումնեան, ինչպէս նաև՝ Արմեն Ջինեան առաջին (կրկ.):

10 տարեկան դասակարգի առաջին՝ Նազարետ Պապոյլեան, իսկ երրորդ՝ Յարութ Մարգեան Զապապակի: 8 տարեկան դասակարգի երրորդ՝ Զարլզ Խուրի:

-Սուրեյի ֆութապոլի ախոյեանական մրցումներուն, Հայեաի Ալիլին 2-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց դրացի Հուրիեն, իսկ աղիւսակի առաջին դիրքը գրաւող Տէր Զօրի Ֆըթուեն 1-0 արդիւնքով կրցաւ յաղթել Հըթիւն: Մրցումի աւարտին, Հըթիւնի համակիրները դաշտ խուժեցին՝ յարձակելով իրաւարարին եւ մրցալից խումբի խաղացողներուն վրայ. ապա տեղի ունեցաւ վեճ մը, որուն միջամտեց դաշտեն ներս գտնուող ոստիկանութիւնը:

-Սուրեյի ֆութապոլի Դաշնութիւնը Կիրակի օր արտակարգ նիստով պատժական տնօրինումներ սահմանեց Լաթաքիոյ Հըթիւն եւ Տէր Զօրի Ֆըթուե խումբերուն: Պատիժները եղան նիւթական, իսկ Հըթիւն խումբեն երկու խաղացող հեռացուեցան մարզական կեանքեն:

ԴԱՅԱԿԱՆ

ԱՐՄԵՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԴԱՐՁԱՌ ԸՄԲԵԱՄԱՐՏԻ ԵՐՈՊԱՅԻ ԸԱՌԱԿԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

Հայաստանի ազատ ոճի ըմբշամարտի հաւաքականի անդամ Արմեն Յարութիւնեան դարձաւ Երոպայի առաջնութեան քառակի ախոյեան: Ռումանիոյ մայրաքաղաք Պուխարեստի մէջ ընթացող ազատ ոճի ըմբշամարտի Երոպայի առաջնութեան 57 ըկ. ծանրութեան եզրափակիչին Արմեն Յարութիւնեան մրցակից ունեցաւ թուրք Մուհամետ Կարափիսը: Արմենի մենամարտը տեւեց միայն 57 երկվայրկեան: Արմեն յաղթեց 10:0 արդիւնքով:

Արմեն Յարութիւնեան Երոպայի առաջնութեան ախոյեան դարձած է 2019, 2022 եւ 2023 թուականներուն:

ԱՐՄԱՆ ԱՆԴՐԵԱՍԵԱՆ՝ ԵՐՈՊԱՅԻ ԱԽՈՅԵԱՆ
Երոպայի ազատ ոճի ըմբշամարտի ախոյեանութեան եզրափակիչ փուլին, 70 ըկ. Ծանրութիւն բարձրացնողներու պայքարին Հայաստանի ներկայացուցիչ Արման Անդրեասեան 7-3 արդիւնքով պարտութեան մատնեց վրացի ներկայացուցիչ Ազարկի Կեմերտելիձեն: Անդրեասեան հոչակուեցաւ ազատ ոճի ըմբշամարտի Երոպայի ախոյեան: Ան իր մարզական կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը տիրանայ Երոպայի ախոյեանութեան:

Փետրուար Դ. 2024 11

ԽԱՉԲԱՌ (ՄԽ 476)
Պատրաստեց՝ Մարինա ԶիլԱրօշեան-Պողիկեան

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Հորիզոնական

- Եկեղեցւոյ նուիրուած յուշ՝ ուխտի մը առիթով: Զի ուղղելու լար:
- Վրար հշխան: Ռամկօրէն՝ այս: Հակառակ՝ փոքրացնող մասնիկ:
- Հակառակ՝ երկրաբրա: Աշխարհի ամենաշրապատ գետը:
- Կրկուած բաղաձայններ: Տրդատ Ա.-ի յաջորդող Աշշակունի թագաւոր:
- Անասունի մորթէ շինուած պարկ: Համեմոտ:
- Ցուցական դերանուն: Բենևատար փոխադրամիջոց:
- 4600: Հակառակ՝ գրական ստեղծագործութիւն: Ռամկօրէն՝ այս:
- «Գայլի աես քաշ» իմաստը ունեցող արական անուն: Ուժաթափ:
- Եական բայ: Հակառակ՝ երկինչիւն: Հայկական մականուններու վերջավակներ:
- Յակոր Օշականի պատմուածքներու հատորը:
- Կրական անուն: 7007:
- Ժամանակակից: Թիւր Վարդապետութիւն:

Ուղարիայեաց

- Վրցախի առաջին դպրոցին վայրը: Տաշուած մեծ փայտ:
- Առարկայ: Սիամանթոյի բուն անունը: Հակառակ՝ յոգնակերտ մասնիկ:
- Հակառակ՝ տափի մը հարեւանները: Շաղկաայ: Յնձուած չոր խոտ:
- Հայաստանի մարզիկի մարզին մէջ գտնուող գիւղ: Հակառակ՝ հարցական դերանուն:
- Արուեստական դէմք: Սակ:
- Մարմինը: Հակառակ՝ 5300: Սարսափ:
- Մազ յարդարելու գործիք: Հակառակ՝ քնանալ:
- Զայնանար տաքեր: Արաջին կինը:
- Գետնափոր տեղ: Միջնադարեան հայ ժողովրդական սիրոյ երգեր:
- Երիկար: Անաւարտ:

ԽԱՉԲԱՌ (ՄԽ 475)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ա	յ	ա	տ	ն	դ				դ		ա
2	պ	ա	յ	ա	ր	ա	պ	մ	պ	մ	ա	
3	ի		ս		ս			ա	ի	ս		ա
4	կ	ա	պ	ն	յ	տ	լ	ն	յ	ւ		լ
5	ա	ր	տ	ա	ն	ն	ց	ր	ա	յ	լ	
6	ի	տ		ր		տ	ր	ա	ր			ա
7		ա	ր			մ	ն	ձ	ր	կ		լ
8	ա	ր	ս	ն	ր		ն		ա	ր		ի
9	լ	ս	ա	ր	պ	ա	ն	հ	ն	ա	ր	
10	ե	մ		կ		ի	ն	ր	հ	ա		ա
11	ա	ա	ն		ծ	ն	զ	ա	հ	ե	ն	
12	կ	ն	ն	ր	ս	ր	ա	ս	ո	ն		ն

ԽԱՉԲԱՌ

Երկուօրին	Երեքօրին	Չորեքօրին	Հինգօրին	Որրութ	Ծարս	Կիրս
26/2	27/2	28/2	29/2	1/3	2/3	3/3
8°	17°	5°	14°	6°	19°	10°
17°	5°	14°	16°	19°	17°	16°

ԱՐՏԱՔՍՈՒԱՆ ԿԻՐԱԿԻՒՆ ԱՌԻԹՈՎ ՍՈՒՐԵ ԵՒԱՆՍԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

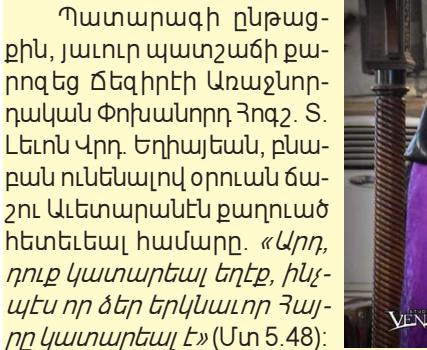
Հանդիսապետութեամբ՝ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեզան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մակար Սրբ. Եպս. Աշգարեակի, Կիրակի, 18 Փետրուար 2024-ին, առաւտեան ժամը 10:00-ին, Մեծ Պահեցողութեան Արտաքսման Կիրակիին առիթով Սուրբ Եւ Անմահ Պատարագ մատուցուեալ, Հայե-

յի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ մէջ, Ներկայութեամբ՝ Ճեզիրէ Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգա. Տ. Լեւոն Վրդ. Եղիայեանի, Առաջնորդի Օգևական Հոգա. Տ. Մանուկ Վրդ. Պարիհանսեանի Եւ Հոգա. Տ. Վրմեն Վրդ. Գալաճեանի:

Սուրբ Եւ Անմահ Պատարագ մատուցեց Արք. Տ. Զարեհ Զիկ. Շաքարեան: Ս. Պատարագի Եւ Արտաքսման Կիրակիին Նուիրուած շարականներու Երգեցողութիւնը կատարեց Եկեղեցւոյ դպրաց դասը, դպրագետ բարձ. թօշկ. Սարգիս Արքի. Խոկեանի Ենքավարութեամբ:

Պատարագի ընթացքին, յաւուր պատշաճի քառողեց Ճեզիրէ Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգա. Տ. Լեւոն Վրդ. Եղիայեան, ընարան ունենալով օրուան ճաշու Աւետարանէն քաղուած հետեւեալ համարը. «Արդ, դուք կատարեալ եղէք, ինչպէս որ ծեր Երկնաւոր Հայոց կատարեալ ե» (Մտ 5.48):

Մեծ Պահեցողութիւնը հաստատեցին, որպէսզի ապաշխարութեան Եւ զղումի ճամբռվ անդրադառնաւը մեր սխալ ընթացքին Եւ Վերադառնալով Տիրոջ, հաղորդուինք Անոր հետ Եւ զիսք մեր սրտերուն մէջ ապրեցելով շարունակեան մեր կեանքի ճանապարհորդութիւնը:

Ան պատուիրեց, որ Տիրոջ պարգևեած ազատ կամքը այսպէս օգտագործենք, որ իբրև քրիստոնեաներ ապաշխարութեան ընթացքով կատարեալ ըլլանք, այսպէս ինչպէս մեր Երկնաւոր Հայոց կատարեալ Ե:

Մեծ Պահեցողութեան շրջանը մէջի ընծայուած առիթ մըն Ե, որպէսի մաքրենք մենք զմեզ, Զրիստոսի սիրով նորոգենք մեր սրտերն ու հոգիները, սիրենք մեր Եղբայրները Եւ նորոգուած հոգինվ նոր մարդ դառնանք, ճգտելով հասնելու կատարեալին:

Հայր սուրբը յայտնեց, թէ մեր սրբազն հայրապետներուն կարգաւորած օրեւէին համաձայն, Հայաստանեա Առաքելական Ս. Եկեղեցին Մեծ Պահեցողութեան Երկրորդ Կիրակիին կը յիշէ Արտաքսման դրուագը, որուն համաձայն մարդկութիւնը մեղքին պատճառով արտաքսուեցաւ դրահատեն Եւ զըրկուեցաւ կատուօշոյ Ներկայութեամբ: Հետեւաբար, մեր հայրապետները

պաշտօն կատարուեցաւ՝ նշեցեալ ներու հոգիներուն խաղաղութեան համար:

</div